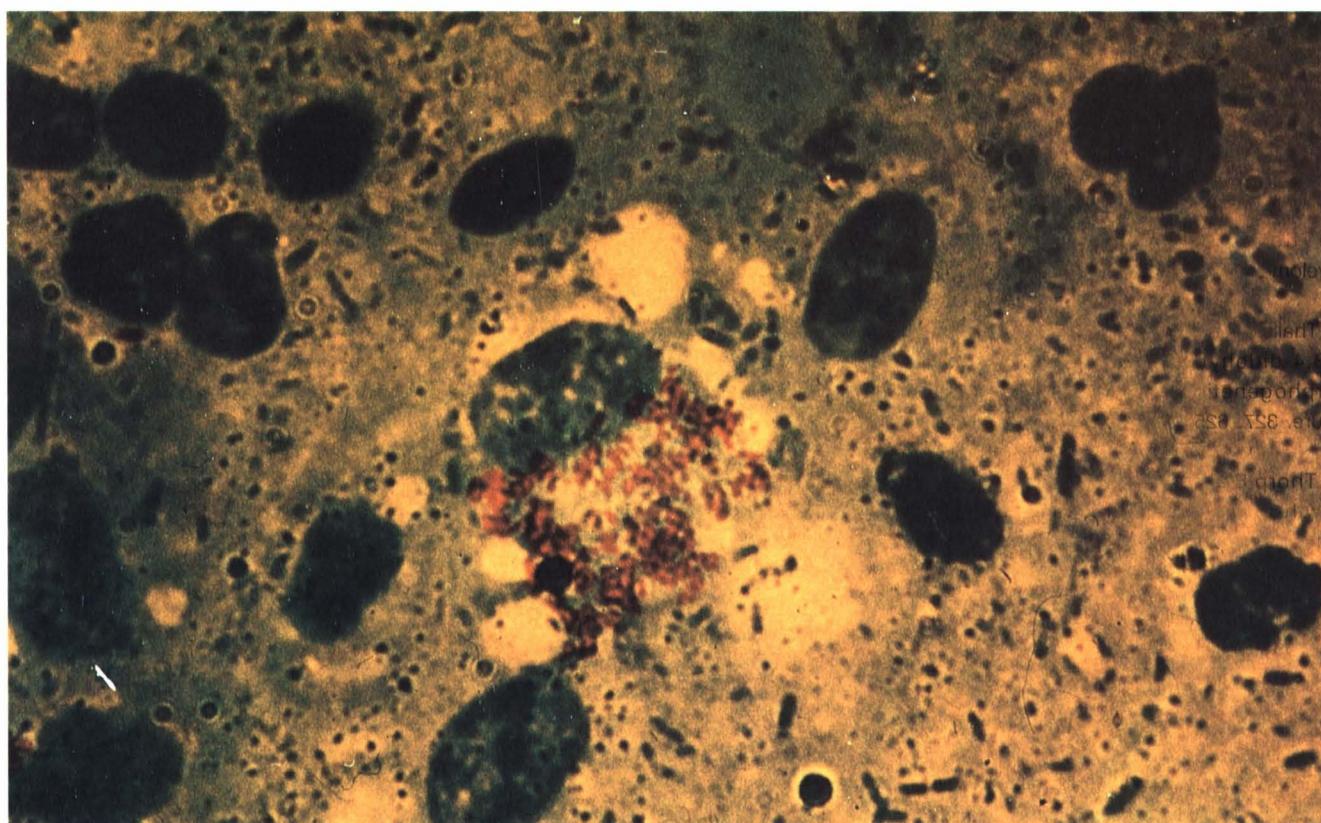

مطالعه گذشته نگر خسارات اقتصادی ناشی از بیماری یون گاوی در دوگاوداری اطراف تهران

● محمدقلی نادعلیان، گروه آموزش علوم درمانگاهی دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران.
● عبدالمحمد حسنی طباطبائی ● محمد میر عارفین، دانش‌آموخته دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران

شکل شماره ۱- گسترش رنگ آمیزی شده از تخریش مخاطرات روده به روش زیل نیلسون که باکتریها را به صورت خوشای و دسته جمعی در بیماری یون نشان می‌دهد.

چکیده

پاراتوبرکولوزیس (بیماری یون) عفونت مزمون دستگاه گوارش نشخوار کنندگان است که به وسیله یک باکتری اسید فاست داخل سلولی به نام میکروب‌اکتریوم پاراتوبرکولوزیس ایجاد می‌شود. بیماری گسترش جهانی دارد و شیوع آن در حال حاضر رو به افزایش است. معمولاً نشانه‌های بالینی تافقی از ۲ سالگی ظاهر نمی‌شود. لاغری برجسته ترین نشانه بیماری است که اکثرآ با ادم بین فکی همراه است. اسهال مزمون و متناوب توأم با کاهش وزن و رشد جزو نشانه‌های کلاسیک بیماری یون هستند. در طی ۵ سال (۱۳۶۸ تا ۱۳۷۲) رأس گاو هولشتاین ایرانی از دوگله کاوشیری (جداول شماره ۱ و ۲) به علت بیماری یون حذف شدند. خسارت اقتصادی ناشی از افزایش میزان مرگ و میر، کاهش شیر، کاهش وزن و افزایش استراحت بعد از زایمان (فاصله زایمان تا تلقیح منجر به آبستنتی) در این مقاله بحث شده است. نتایج بعضی یافته‌ها در این مطالعه به این شرح است: میزان حذف گاو در دوگاوداری به علت بیماری یون به ترتیب ۳/۰٪ و ۴/۷۵٪ درصد بود. کاهش شیر در آخرین دوره شیرواری و در دوره قبلی به ترتیب ۵/۲۷٪ و ۴/۸۷٪ درصد و کاهش وزن ۹۱/۲۴ درصد بود و روزهای استراحت پس از زایش در گاوهای مبتلا در مقایسه با گاوهای سالم ۱۳/۵ روز افزایش یافته بود. متوسط خسارت اقتصادی برای هر رأس گاو مبتلا به شکل بالینی بر مبنای قیمت شیر و گوشت سال ۱۳۷۲ تقریباً ۲۳۱۸۳۴۵ ریال محاسبه شده است. از آنجاکه جمعیت گاوهای هولشتاین ایرانی نزدیک به ۶۰۰۰۰ رأس می‌باشد و حدود ۴۰ درصد آنها را گاو شیری تشکیل می‌دهد چنانچه حداقل دو درصد آنها به شکل بالینی مبتلا به یون و روانه کشتارگاه گردند. میزان حذف سالیانه به این شرح است: (گاو حذفی)، $240000 \times 2\% = 4800$ ، (گاو شیری)، $240000 \times 40\% = 96000$ ، (خسارت اقتصادی سالیانه به طور تقریب) ریال، $2318345 \times 4800 = 11028056000$.

در نظر گرفته شده است).

- محاسبه اختلاف وزن گاو یونی (بالینی) و کنترل.
- قیمت یک کیلو گوشت (زنده) در سال ۱۳۷۲ مبلغ ۱۷۵ ریال بوده است. ارزش لاشه گاو یونی نسبت به کنترل بازار هر کیلو ۵۰۰ ریال کمتر بوده است.
- محاسبه ضرر ناشی از کاهش وزن و کاهش ارزش تمام محاسبات بالا برای گروههای سنی گاو

- تزوین گاو به هنگام حذف (بیمار و کنترل).
- علت حذف.
- سن گاوهای مبتلا.

لازم به تذکر است که هر دو گاوداری تحت نظر دامپزشک بوده است و اساس تشخیص مبتلایان به یون علاوه بر نشانه‌های بالینی مانند اسهال شدید و مردمنشیخیز بر مبنای رنگ آمیزی گسترش مدفع و مخاط رو و رو به روش زیل نلسون و دیدن باکتری به شکل دسته جمعی و خوش‌ای بوده است.

وجود بیماری یون در این گاوداری‌ها توسط

مقدمة

پاراتویرکولوزس بیماری است مزمن که بواسیله یک انتربیت گرانولوماتوزی پس از یک دوره کمون طولانی (بین ۲ تا ۱۰ سال) با نشانه های بالینی متغیر در نشخوار کنندگان ظاهر می یابد (۹ و ۱۳). بیماری انتشار جهانی داشته و به نظر مردم شیوع آن در بعضی کشورها در حال افزایش باشد (۱ و ۱۳). عامل بیماری یک باکتری اسید فاست داخل سالولی بنام میکوباتریوم پاراتویرکولوزس می باشد که معمولاً در مدفوع و عقده های لنفاوی بد و بیزه عده های لنفاوی ایلینوسکال گاواهای الوده وجود دارد (۴) (شکل شماره ۱). بیماری در نشخوار کنندگان اهلی (گاو، گاومیش، گوسفند و بز)، وحشی (شتر) و تک سمعی ها (اسب و الاغ) دیده می شود (۱۱).

شکل شماره ۲- چهره
بالینی بیماری یون در
یک گاو مبتلا (به
лагری و اسهال توجه
شود).

- مقاسه به وش Student-t-test انعام گرفته است.

نتائج

به طور متوسط بعضی از یافته‌ها در این مطالعه بد شرح زیر است:

میزان حذف گاو در دوره شیری به ترتیب	درصد بوده است
۰/۳۵	۴/۷۵
۰/۲۷	۴/۸
۰/۲۷	۴/۸
۰/۹۷	۲۴/۹۷
۰/۰۰۰۵ < P < ۰/۰۰۱	۱۵/۵
کمتر از گاوهای کنترل	۰/۰۰۵
بوده است.	تمام یافتها با گاوهای کنترل مقایسه شده است.
فاصله زایمان تا آبستنی بعدی (Days open)	۱۳۵ روز
آفرایش نشان داد، معهداً این آفرایش از نظر آماری معنی دار نمی‌باشد.	۱۳۵

بحث

همانطور که در سطور پیشین آمد این مطالعه بیشتر ارتباط با کاهش شیر در آخرین دوره شیرواری و سال

- روش‌های هیستوتاپلولوژیک و باکتریوسکوپی مخاط روده و مدفوع تأثیر شده است.
- ثبت میزان تولید شیر به هنگام بیماری، سال قبل و سال ماقبل.
- برای هر گاو یونی یک گاو سالم با سن و تعداد رایمان مشابه بد عنوان کنترل در نظر گرفته شده است.
- منظور از میزان تولید شیر به هنگام بیماری، تعداد روزی است که گاو یونی بعد از رایش شیر داده است و سپس از گله حذف شده است. در مورد گاو کنترل نیز میزان تولید شیر در همان مدت مذکور محاسبه شده است.
- با توجه به دوره شیرواری که $3 \frac{1}{2}$ روز است محاسبای نیز برای این مدت جهت گاو کنترل انجام شده و مقایسه گردیده است.
- در مورد تولید شیر سال قبل و ماقبل در مورد میتلایان بد یون و کنترل هامدت $3 \frac{1}{2}$ روز محاسبه شد.

- در مورد وزن نیز تمام گاوهاه یونی هنگام اعراام به کشتارگاه با سکول مدخل گاوداری وزن کشی شده و تمام گاوهاه کنترل نیز با سکول توزین شدهاند.
- محاسبه غذای مصرفی توسط گاو یونی کد بر مقایسه با گاو کنترل شیر تولید نکرد هاست بد عبارت دیگر هر لیتر شیر گاو یونی گران تر از گاو کنترل در آمده است (مخارج وزانه گاو شیری ۴۵۰ ریال و شیر هم کیلو ۳۵۰ ریال

مواد و روش کار

برای انجام این مطالعه در مهرماه سال ۱۳۷۷ ری
گاوداری صنعتی اطراف تهران در نظر گرفته شد و تمام
کارت های گاو هایی که در طی پنج سال گذشته (۱۳۶۸ تا
۱۳۷۲) به علت بیماری یون به شکل بالینی (کاهش وزن
و اسهال) از کله حذف شده بودند استخراج و اطلاعات
ثبت شده از آنها مورد استفاده قرار گرفت:
از ۳۶۳ رأس گاو حذفی ۱۶۱ رأس متعلق به
گاوداری شماره ۱ و ۲۰۲ رأس متعلق به گاوداری شماره
۲ بودند.

- ثبت تاریخ تولید و تاریخ کشتارگاه.
- ثبت رکورد شیر تازمان حذف.

منابع مورد استفاده

- ۱- نادلیان، محمدقلی و خواجه نصیری، شمس الملوك، ۱۳۶۹، روش آلوهه‌ایابی در یون گاوی و کنترل آن، مجله دانشکده دامپزشکی شهید بهشتی، ۱، دوره ۴۵، صفحات ۵۷-۶۲

2- Abbas, B; Riemann, HP; Hird , D.W. 1983. Diagnosis of Johne's disease (Paratuberculosis) in Northern California cattle and a rote on its economic significance, Calip Vet 8: 20-24.

3- Benedictus, G; Dijkhuizen, A.A; and Stelwagen, J., 1987. Economic losses due to paratuberculosis in dairy cattle. *Vet. Rec.* 7, 127 PP: 142-145.

4- Buergelt, C.D; Duncan, RR; 1978. Age and milk production data of cattle culled from a dairy herd with paratuberculosis, JAVMA 173, PP: 478-480.

5- Collins, M.T; Morgan, I.D; 1991. Economic decision analysis model of a paratuberculosis test and cull program, JAVMA, 199, PP: 1724-1729.

می کرد. مسلمان گاو با این وضعیت کاهش وزن بیشتری دارد.

در ارتباط با ضرر و زیان هر رأس گاو حذفی مبتلا بد
بیون در این دو گاوداری رقم ۲۳۱۸۴۵ ریال محاسبه
شده است (بر مبنای قیمت‌های سال ۱۳۷۷). با توجه به
اینکه درصد حذف در گاوداری‌های شماره ۱ و ۲ به
ترتیب 30% و 47.5% درصد است و با علم به اینکه اکثر
گاوداری‌های شماره ۱ و ۲ به ترتیب 30% و 47.5% درصد
است و با علم به اینکه اکثر گاوداری‌های اصل ایران الوده
به بیماری بیون هستند چنانچه حداقل ۲ درصد سالیانه
گاو حذفی به شکل بالینی در جمعیت 60000 رأسی
گاو‌هولستانی ایرانی داشته باشیم خسارتی معادل
 11030.56000 ریال تخمین زده می‌شود. بدینهی
است اگر خسارات موارد غیر بالینی هم بد آن اضافه شود
رقم از این هم بیشتر خواهد شد.

قبل آن (بدون نشانه بالینی) و همینطور کاهش وزن در گاوها مبتلا به بیون بد شکل بالینی انجام گرفتند. جداول شماره ۱ و ۲ نشان می‌دهد که این بررسی در دو گاوداری سیار بزرگ که به صورت متراکم پیروزش می‌یافتد انجام گرفته و بد ترتیب میزان حذف گاوهای بالینی ۱/۳۰ و ۴/۷۵ درصد بوده است که مربوط بالا است و نشان دهنده شیوه بالایی از بیماری در گاوداری های اصیل و شیری است. اما اختلاف حذف در دو گاوداری شماره ۱ و ۲ را می‌توان چنین توجیه کرد که اولاً مبارزه با بیماری در گاوداری شماره یک از سایه بیشتری برخوردار بوده است ثانیاً در گاوداری شماره یک مبارزه و اعمال روش های بهداشتی از قبیل فلاکسیا و جوشاندن شیر مورد مصرف گوساله ها و تخلیه کود و ضد عفونی جایگاهها به طور حدی تری اعمال می شود. از طرف دیگر با تکاهی به جدول شماره ۳ که به طور متوسط کاهش شیر در اخیرین لاکتاپسیون (گاوهاي باليني) و در لاکتساسیون سال قبل (گاوهاي بدون نشانه باليني) به ترتیب ۲/۷۵ و ۴/۸۷ درصد است، و با جدول شماره ۴ که توسط چهار نفر از محققین ارائه شده است مقایسه نامایم خواهیم دید که با بررسی Whitlock (۱۹۸۵) تقریباً همخوانی دارد چون کاهش شیر در تحقیق نامبرد نیز بر روی گاوهاي واردہ با نشانه های بالینی انجام گرفتند و لی یافته های Buerglet (۱۹۷۸)، Benedictus (۱۹۹۳) و Abbas (۱۹۸۷) که به ترتیب کاهش شیر را در گاوهای بدون نشانه بالینی ۷/۷۵ و ۱۴/۷ و ۱۶ درصد ذکر کرده اند با یافته های (۴/۸۷) چندان همخوانی ندارد. شاید این مستمله مربوط به زمان نمونه گیری باشد که گاوها با اینکه دارای نشانه بالینی نبودند ولی پیشرفت و جراحات در لوله گواراشی آنقدر شدید بوده که هضم و حذب را به زده و موجب کاهش شیر شده باشد. به عبارت دیگر به شکل تحت بالینی مستلا برند.

یافته‌های محققین فوق نشان می‌دهد که گاوهای همگی دفع کننده باکتری از طریق مدفع بوده و در بعضی‌ها سه آزمایش و در عده‌های دو آزمایش مثبت و در هر سه گروه گاوهای کشت مدفع مثبت بوده است که نمودار دفع جرم در این گاوهای است (۲، ۳، ۴ و ۱۸). در صورتی که گاوهای بدون نشانه بالینی در این مطالعه حافظل یک سال قبل از نشانه بالینی یعنی در لاکتاپسیون سال قبل به میزان ۴/۸۷ درصد کاهاش شیر را نشان داده‌اند که احتمالاً جراحات اقدار شدید نبوده است و با یخشی از تحقیق Benedictus که کاهاش شیر را در آخرین لاکتاپسیون و لاکتاپسیون قبل به ترتیب ۱۶ و ۵ درصد گزارش کرده است همخوانی دارد (یعنی با ۵ درصد کاهاش (۹۰٪).

کاهش وزن گاوهای مبتلا به یون (بد شکل بالینی) درصد بود که این مقدار برای هر رأس گاو بد طور متوسط ۱۵۵ کیلوگرم محاسبه شده است. اما Whipple (۱۹۹۱) میران کاهش وزن را حدود ۴۰ کیلوگرم ذکر می نماید که علت این اختلاف انجام دادن آزمایش های تشخیصی زود هنگام توسط Whipple است. چون بیماران را زودتر شناسایی نموده و سپس روانه کشتارگاه کرده است، لذا کاهش وزن کمتری داشته اند. اما تشخیص گاوهای مبتلا به یون در این مطالعه هنگامی بود که نشانه های بالینی مانند اسهال و لاغری تظاهر پیدا کرده و آزمایش مستقیم گسترش مدفوع تشخیص را تائید

جذبها شرعاً، فـ«الإمام محمد بن كلام» يذكر في حفظ كلامه بين نسبتين، كـ«أبيه» كلامه، فـ«أبيه»

درصد (نسبت به گواهان ۲ سال به بالا)	درصد (نسبت به کل گله)	تعداد گاویونی که به کشتارگاه رفته‌اند	تعداد گاو ۲ سال به بالا	تعداد گاو ۲ سال به بالا	سال
۴/۹۴	۱/۹۵	۴۹	۷۸۹	۲۰۰۰	۶۸
۵/۱۷	۲/۱۳	۴۳	۸۳۱	۲۰۱۰	۶۹
۵/۲۱	۲/۱۶	۴۵	۸۶۳	۲۰۸۰	۷۰
۴/۷۹	۱/۸۳	۴۰	۸۳۵	۲۱۸۵	۷۱
۳/۶۶	۱/۴۰	۳۵	۹۵۶	۲۴۹۵	۷۲
۴/۷۵	۱/۸۷	۲۰۲	۴۲۷۴	۱۰۷۷۰	جمع

- al 1990. Use of highly specific DNA probes and the polymerase chain reaction (PCR) to detect *Mycobacterium paratuberculosis* in Johne's disease, J. clin Micro. 28, PP: 933-937.
- 16- Whipple, D.L. 1991. Prevalence and economic impact of paratuberculosis proceeding of the producer. Practitioners symposium of the third international colloquiom on paratuberculosis, PP: 382-389.
- 17- Whitlock, R.H; 1991. Laboratory diagnosis of Johne's disease, proceedings of the third international colloquiom on paratuberculosis, Orlando, Fla, Sept 28-Oct 2, PP: 1-11.
- 18- Whitlock, R. H; Hutchinson, L.T; Merkel, R. et al 1985. Prevalence and economic considerations of Johne's disease in the North east, proceedings of the 89th meeting of the US animal health Association, Milwaukee, Wisc, PP: 484-490.
- cow with paratuberculosis, JAVMA 197, PP: 1482-1483.
- 11- Rhode, R.F; et al 1990. Isolation of *Mycobacterium paratuberculosis* from washed bovine ova after in vitro exposure. Am. J. Vet. Res. 51, No: 5, PP: 708-711.
- 12- Rossiter, C.A; 1991. Four steps for a successful Johne's disease control plan: experience from the New York State paratuberculosis program, proceedings of the 75th Annual meeting of the livestock conservation institute, Minneapolis, PP: 52-63.
- 13- Smith, B.P; 1996. Large animal internal medicine. Second edition. Mosby company. PP: 899-904.
- 14- Sweeney, R.W; Whitlock, R.H; and Rosenberger, A. E; 1992. *Mycobacterium paratuberculosis* isolated from fetuses of infated cows not manifesting signs of the disease. Am J Vet Res. 53, PP: 477-480.
- 15- Vary, P.H; Andersen, p.R, Green, E; et
- 6- Markal, R.S; Whipple , D.L; Sacks, J.M, et al 1987. prevalence of *Mycobacterium paratuberculosis* in ileocecal lymph nodes of cattle culled in the United States, JAVMA, 190, PP: 676-680.
- 7- Mc Nabb, W.B; Meek, A.H; Duncan, J.R; et al 1991. An evaluation of selected screening tests for bovine paratuberculosis, Can. J. Vet. Res. 55, PP: 252-259.
- 8- Milner, A.R; Mack, W.N; Coales, K.J; et al 1990. The sensitivity and specificity of a modified Elisa for the diagnosis of Johne's disease from a field trial in cattle, Vet. Microbiol. 25: 193-198.
- 9- Radostits, O.M; Blood, D.C; and Cay, C.C; 1994. Veterinary medicine, 8th edition. A textbook of the diseases of cattle, sheep, pigs, goats and Horses. Bailliere Tindall. PP: 841-849.
- 10- Rhode, R. F; Shulaw, W.P.; 1990. Isolation of *Mycobacterium paratuberculosis* from uterine flush fluids of

جدول شماره ۲- کاهش شیر و وزن در گاوهاي یونی تحت مطالعه در مقایسه با موارد شاهد و شکم‌های مختلف در دوغاداری اطراف تهران

تعداد زایمان	متوسط شیر تولیدی گاوهاي شاهدرمدت ۵ روز در آخرین لاكتاسیون(کیلوگرم)	متوسط شیر تولیدی گاوهاي شاهدرمدت ۳۰ روز در آخرین لاكتاسیون(کیلوگرم)	اختلاف به کیلوگرم	درصد کاهش شیر در لاكتاسیون قبلی بدون نشانه‌های بالینی	درصد کاهش شیر در لاكتاسیون اخیرین بدون نشانه‌های بالینی	درصد کاهش شیر در لاكتاسیون قبلي
شکم اول	۸۷۶۹/۵	۸۷۴۹/۵	۰	۷۲۰/۹۲	-	۷۲۰/۹۰
شکم دوم	۶۸۱۲/۷	۶۸۱۲/۷	۰	۷۲۴/۸۱	۷۱/۴۵	۷۲۵/۴۲
شکم سوم	۹۱۰۷/۳	۹۱۰۷/۳	۰	۷۲۳/۶۴	*۷/۳/۵۲	۷۲۲/۸۹
شکم چهارم	۸۴۸۲/۰۵	۸۴۸۲/۰۵	۰	۷۲۵/۱۸	۷/۵/۲۹	۷۲۲/۷۰
شکم پنجم	۹۳۰۵/۵۵	۹۳۰۵/۵۵	۰	۷۳۰	۷/۹/۲۴	۷۳۵/۴۹
متوسط٪ کاهش	۸۴۱۶	۸۴۱۶	۰	۷۲۴/۹۱	۷/۴/۸۷	۷۲۷/۵

جدول شماره ۴- مقایسه تحقیقات انجام شده در مورد کاهش شیر آخرین لاكتاسیون در گشوارهای دیگر و ایوان.

نام محقق / سال ایالت - کشور	نیوبورک (آمریکا) کالیفرنیا (آمریکا)	پنسیلوانیا (آمریکا) ویرجینیا (آمریکا)	۱۹۸۵ Whitlock گاوهاي واژد، کشت مثبت از مدفوع، بدون نشانه‌های بالینی، مثبت، یاتست جلدی و پاتولوژی مثبت	۱۹۸۳ Abbas کالیفرنیا (آمریکا) بدون نشانه‌های بالینی، کشت مدفوع مثبت	۱۹۷۸ Buerglet نیوبورک (آمریکا) بدون نشانه‌های بالینی، کشت مشبت و یا هیستولوژی مشبت	۱۹۹۶ نادعلیان تهران (ایران)
وضمیت گاوهاي تحت بررسی	بدون نشانه‌های بالینی، کشت مشبت و یا هیستولوژی مشبت	گاوهاي با علائم بالیني باکتريو- اسکوپي مخاطر وده ومدفعه مثبت ۳۰ روز (آخرین لاكتاسیون)	گاوهاي بدون نشانه‌های بالیني، مثبت، یاتست جلدی و پاتولوژی مثبت ۳۰ روز (آخرین لاكتاسیون)	گاوهاي با علائم بالیني، مثبت، یاتست جلدی و پاتولوژی مثبت ۳۰ روز (آخرین لاكتاسیون)	بدون نشانه‌های بالیني، کشت مشبت و یا هیستولوژی مشبت ۳۰ روز (آخرین لاكتاسیون)	۵۱۲۲
دوره شیرواری	۷۲۱۵	۴۸۶۱	۴۶۰۵	۶۰۹۱	۶۱۱۹	۵۱۲۲
متوسط تولید شیر در گاو آلوده به عامل یون	۷۸۲۱	۵۶۹۷	۶۱۵۰	۸۴۱۶	۶۱۱۹	۶۱۱۹
اختلاف	۶۰۶	۸۲۶	۱۵۴۵	۲۳۲۵	۹۴۷	۴۶۰۵
درصد کاهش	۷/۷۵	۱۴/۷	۲۵	۲۷/۵	۱۶	۱۶